

... alebo o ľudovej spiritualite a ľudovej mystike, ich sile a hodnote.

BOŽIE SLOVO:

(1 Sam 7, 3-6)

Čítanie z Prvej knihy Samuelovej: *V tom čase povedal Samuel celému Izraelovmu domu: "Ak sa chcete celým srdcom obrátiť k Pánovi, odstráňte spomedzi seba cudzích bohov a aštarty a prilipnite srdcom k Pánovi; slúžte jemu samému a vyslobodí vás z ruky Filištíncov."* ⁴ Synovia Izraela odstránili teda bálav a aštarty a slúžili samému Pánovi. ⁵ A Samuel povedal: "Zhromaždite celý Izrael do Masfy, budem sa za vás modliť k Pánovi!" ⁶ A tak sa zhromaždili do Masfy, čerpali a vylievali vodu pred Pánom, postili sa v ten deň a hovorili tam: "Zhrešili sme proti Pánovi." Počuli sme Božie slovo.

KATECHÉZKA

(porov. www.inky.sk, katechézy / úvahy č.: 436, 337, 322)

O ľudovej zbožnosti sme už pred nejakými dvomi mesiacmi hovorili (katechézka 265/859), pripomeňme si teda len, čo už vieme: *ľudová zbožnosť je to, keď náboženstvo prekročí hranice kostola a stane sa súčasťou normálneho života a nájde prirodzené vyjadrenie v domácich zvykoch, obradoch, prejavoch, tradíciách, ktoré si rodina vytvára (a ktoré nemusí vopred nájsť niekde v modlitebnej knižke). Z nich sa vytvára jej vlastná kresťanská kultúra, spôsob, akým katolícky a kresťanský žije svoj život, preniknutý láskou, spoločenstvom, modlitbou, štúdiom a uvažovaním o Božích veciach, čítaním Písma, ale aj službou lásky, angažovanosťou za spoločné dobro a evanjelizáciou.*

Dnes sa k nej pápež vracia ako k účinnému nástroju ohlasovania a šírenia Evanjelia vo svete. Píše: *„Aj keď sa na ňu niektorí v minulosti pozerali s nedôverou, v období po Druhom vatikánskom koncile ľudová zbožnosť bola pozitívne prehodnotená“* (EG 123). Nedôvera bola pochopiteľná, pretože sa jednalo o prejavy zbožnosti, ktoré vytryskli z ľudu a ktoré tak neprešli starostlivým zhodnotením teológov a liturgistov a mohlo sa stať, v prípade náboženskej nevedomosti, ktorá ani dnes nie je zriedkavá, že sklzli do povrchnosti, melodrámy, či dokonca bludov (ako keď sa vraj kedysi na Slovensku spievala ľudová pesnička s textom *„Duchu Svätý, Ty si Bohu blízky, oroduj za nás u Panny Márii“*, ale často na to narážame aj inde, mimoriadne obľúbené sú rôzne ľudové piesne pri pohreboch, ktoré namiesto radosti a nádeje zmŕtvychvstania skôr sa klonia k svetskému pohľadu na smrť ako na zlo, kde všetko pekné a milované opúšťame, ale nič sa nedá robiť, lebo Boha tak rozhodol...). Na druhej strane, ak vychádza z viery Božieho ľudu, ktorá je naozaj zrelá, primerane vzdelaná a žitá v lone živého spoločenstva Cirkvi, môže sa z nej stať *„spôsob, ktorým prijatá viera vstupuje do kultúry a ktorého prostredníctvom sa odovzdáva ďalej“* (EG 123).

Pápež sa potom odvoláva na známy Dokument z Aparecidy, ktorý je dielom juhoamerických konferencií biskupov, kde *„mnohí kresťania vyjadrujú svoju vieru práve skrze ľudovú zbožnosť, ju biskupi volajú aj „ľudová duchovnosť“ alebo „ľudová mystika“. Ide o skutočnú „duchovnosť vtelenú do kultúry jednoduchých ľudí““* (EG 124). Keď počujeme tieto slová, nemôže nám neprísť na um stará iro-škótska podoba kresťanstva, siahajúca do čias sv. Patrika a živá ešte na počiatku 20. storočia. Takto o nej píše Esther de Waal: *„Žena kľačí na hlinenej podlahe svojej chyže na Vonkajších Hebridách a zažíha svoj oheň s modlitbou: Rozžiham dnes ráno svoj oheň za prítomnosti svätých anjelov nebeských. Deň začala trojitým opláchnutím tváre tromi dlaňami vody v mene Božej Trojice: Dľaň Boha života. Dľaň Krista lásky. Dľaň Ducha mieru Trojjediného Milostivého. Keď potom stlala svoje lôžko, robila z toho modlitebnú invocáciu Trojice a modlitebnú úvahu nad počas celého života: Steliem si posteľ v mene Otca, Syna a svätého Ducha, v mene noci, kedy sme boli počatí, v mene noci, kedy sme boli narodení, v mene dňa, keď sme boli pokrstení, v mene každej noci, každého dňa, každého anjela, ktorý je na nebesiach. A teraz, za svitania, kým vstane zvyšok jej rodiny, začína konať svoje ranné práce, prebúdzka k životu oheň, ktorý bol predošlého večera prikrýty. Odhrňovanie rašeliny, ktoré oheň znova privádzalo k životu, bolo každodennou úlohou, vykonávanou rok za rokom. Ale svojimi slovami a gestami mu žena dáva zmysel, pretože robí tento blikavý plamienok symbolom lásky, ktorú udržuje planúci pre seba samú, pre svoju rodinu, pre celú rodinu ľudstva: Rozžiham dnes ráno svoj oheň za prítomnosti svätých anjelov nebeských... Bože, zažni prostred môjho srdca plameň lásky ku všetkým mojim blíznym, k nepriateľom, k priateľom, k príbuzným, k hrdinom i darebákovi, k ľuďom zajatým... ktorá je najvyššia zo všetkého. Deň skončí zatmením ohňa a znovu to bude sprevádzané rituálom zahŕňajúcim pokladanie rašeliny v mene Trojice a svätých a anjelov. Koná sa to vždy starostlivo, symbolicky, s milujúcou starostlivosťou, prvý kus v mene Boha života, druhý Boha pokoja, tretí Boha milosti. Potom sa rašelina pokryje popolom, toľko, aby sa oheň udržal, ale nevyhorel, v mene Trojice Svetla. Žena napriahne ruky a pokojne zaintonuje modlitbu, prosiacu svätú Trojicu, aby chránila, bránila a obklopovala ženinu domácnosť: Svätí Traja, chráňte, bráňte, obklopujte srdce, dom, statok tento večer, túto noc a každú noc, každú jednu noc. Amen. Schraňovanie ohňa vedie myšlienky k záchranej a ochranej milosti Krista a svätých: Ako teraz večer chránim tento oheň, tak aj tak nech ma Kristus chráni. Nad domom tým nech Mária, nech Nevesta v jeho strede je, nech osem najmocnejších anjelov okolo trónu svätej Trojice tento dom chráni s ľuďmi v ňom, kým nesvitne nový deň. Modlitby, ako je táto, pochádzajú od ľudí, pre ktorých bola aktívna živá viera pozitívnym faktorom každodenného života. Nie je v nich žiadna póza ani formalita. Pre mužov a ženy, ktorí ich prednášali, nebola modlitba formálnym úkonom; bol to stav mysle.“* Nám, kňazom, to pripomína liturgiu, v ktorej

každý úkon – príprava chleba, vína,... – je sprevádzaný podobnou modlitbou. Tu sa liturgiou stáva sám život. Práve toto hlboké spojenie viery, modlitby a života je onou ľudovou zbožnosťou a skutočnou spiritualitou a mystikou, úzko prepojenou s kultúrou a všedným životom ľudí. Takáto ľudová zbožnosť silne formuje nás, kresťanov, súčasne ale vydáva svedectvo aj navonok – len pomyslíme hoci len na jednoduché prežehnanie sa pomodlenie pred jedlom v kantíne, v reštaurácii, na návšteve... Cez túto zbožnosť sme sami evanjelizovaní a súčasne evanjelizujeme.

NA ZAMYSLENIE:

Kresťanstvo nie je len teológia, ale ešte viac vzťah, láska, dôvera. Pápež v duchu vidí matky, *„ktoré trpia pri posteli chorého dieťaťa a modlia sa ruženec, aj keď nevedia celkom poskladať vety Vyznania viery“* (EG 125). Láska a viera sú cieľom vedomostí, nie naopak!

Takáto nábožnosť *„svoj obsah objavuje i vyjadruje viac symbolickým spôsobom než len použitím rozumu a v akte viery zdôrazňuje viac verím Bohu, než verím v Boha“* (EG 124). Aj preto *„Sme povolani ľudovú zbožnosť povzbudzovať a podporovať, aby sa ešte prehlbil proces inkulturácie“* (EG 126). To znamená, aby bola čo najhlbšie spojená s bežným životom, ktorý žijeme, s kultúrou, ktorá nám je vlastná – a súčasne aby naozaj nebolo len čosi to povrchné, rozčítané a obľúbené pre svoju svetskosť a má to peknú melódiu či veršik... Je na nás – jednotlivcov, rodínach, farnostiach,... – hľadať také spôsoby tejto každodennej zbožnosti a prežívania duchovna, ktoré budú blízke, prosté a súčasne hlboké a pravdivé, skutočné nástroje duchovného života, mystiky, svätosti, neuzatvorené sami v sebe ale prehlbujúce lásku, ktorá v skutkoch, službe, dokonca obeti nachádza svoje završenie!

OTÁZKY:

< Nájdiť čo najviac prvkov / prejavov takejto ľudovej zbožnosti u seba, v rodine, vo farnosti, ale aj mimo nich. Spíšte si ich! Ktoré z nich trpia plytkosťou, formalnosťou, dokonca omylmi – a ktoré naopak sú hlboké a majú potenciál formovať nás v opravdivom živote s Bohom? Čo môžeme urobiť, aby boli čo najúčinnnejšie? Ako ich môžeme obohatiť, rozvinúť, dokonca pridať nové? Hoci aj „pokresťančením“ inak svetských zvykov a tradícií, ktoré máme? >